

Prof. Dr. Onur Bilge Kula

Dili Yanlış Kullanarak Tarih Nasıl Şekillendiriliyor?

MEB Ortaöğretim ‘Atatürkçülük ve İnkılap Tarihi’ dersi taslak izlencesi (müfredatı) için hazırlanan öğretim birimlerinde (ünitelerinde) somutlaşan dil, bunları hazırlayan(lar)ın düşünme biçimini ve dil beğenisini ortaya koymaktadır. Dil, bilincin aynasıdır; insan neyi düşünürse, dil onu anlatır. Bu ilkeyi temel alarak söz konusu birimlere bakalım.

Devrim yerine inkılapta direnmenin nedeni nedir?

“20. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti ve Mustafa Kemal” başlıklı birinci birimde irdelenmesi öngörülen kavramlar şunlardır: “Meşrutiyet, inkılâp, ihtilal, tehcir, itilaf, ittifak” bu kavramların hiç biri Türkçe değildir. ‘Ele alınan dönemde bu kavramlar kullanılıyordu’ türünden bir gerekçe, Türkçe yerine Arapçayı yeğlemeyi haklı çıkarmaz.

Bu bölümde ‘Kazanımlar ve Açıklamaları’ arasında 1908- 1918 arasında imparatorluğu yöneten “İttihat ve Terakki”ye bağımsız bir madde olarak yer verilmemektedir. Buna karşın, 1913 Bâb-ı Âli Baskını görece ayrıntılı açıklanmaktadır. Kullanılan sözcükler arasında “vazife”, “sebeb”, “vatanseverlik”, “fedakârlık”, “Kut’ül Amare ve Medine Müdafaası” anlatımları öne çıkarılmakta, Çanakkale Zaferi, bunlardan sonra anılmaktadır. Seçilen kavram ve sözcükleri için görev, neden, yurtseverlik, özveri de denilebilir. Kut’ül Amare ve Medine Müdafaası da birer kahramanlık örneğidir; ancak Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın, dolayısıyla da bağımsız Türkiye’nin kuruluşunun yolunu açan Çanakkale Savaşı’nın seçenekleri değildir.

“Milli Mücadele’nin Hazırlık Dönemi” adını taşıyan ikinci birimde “Kuvâyımillîye, Misakımillî, genelge, kongre, istiklal mahkemeleri”

kavramları öne çıkarılmaktadır. Anılan kavramlar içinde tek Türkçe kavram olan “genelge”, her halde bugün ülkeyi genelgeyle yönetenlere, ‘yönetimde tarihsel süreklilik vardır’, izlenimini vermek için kullanılmıştır. Anılan kavramlar, Türkçeleriyle birlikte verilmelidir.

Birçok önemli olay olmasına karşın, bu birimin kazanımları arasında “İstiklal Mahkemeleri”nin kuruluş gerekçeleri, işleyişi ve bu mahkemelere getirilen eleştirilere farklı kaynak ve görüşlerden alıntılar yapılarak yer verilir” anlatımının özellikle öne çıkarılması düşündürücüdür. Bu nedenle, anılan mahkemelerin hangi bakış açısı ve amaçla konuşturılacağı önem taşımaktadır.

Niçin Kurtuluş Savaşı diyemiyorsunuz?

Adlandırma bakımından en düşündürücü olanı “İstiklal Harbi’nde Cepheler” adlı üçüncü birimdir. Bu izlenceyi hazırlayan(lar)ın “İstiklal Harbi” yerine “Kurtuluş Savaşı” demeye ya dil(ler)i varmamakta ya da bununla belli bir dünya görüşünü öne çıkarmaktadır. Burada irdelenen kavramlar şöyle sırlanmaktadır: “Tekalifimillîye Emirleri, İstiklal Harbi, Millî Mücadele, Meydan Muharebesi, İstiklal Marşı, Teşkilâtîesasiye Kanunu”. Tekâlif-i milliye, ulusal yükümlülük demektir.

İzlenceyi ve öğretim birimlerini hazırlayanların vazgeçemediği kavram inkılâptır. Dördüncü birimin başlığı “Türk İnkılâbı” olarak belirlenmektedir. Bir kez daha vurgulayalım. Yazar ya da yazarlar “devrim” kavramını kullanmaktan özenle kaçınmakta, hep inkılap kavramını kullanmaktadır. Soralım: Türkçe konuşan kaç kişi bu Arapça kavramı doğru söyleyebilir?

Öğretim Birliği Yasası ve Harf Devrimi, çağdaş ve bilimsel eğitimin güvencesidir

Öğrencilere kazandırılması öngörülen kavramlar şöyle sıralanmaktadır: “Hilafet, Takririsükun Kanunu, medeni kanun, inkılâp, kabotaj, millî egemenlik, millî kimlik, millî kültür, çağdaşlaşma, muasırlaşma, tevhidi tedrisat, misakıiktisat”. Bu kavramlar arasında yer alan “takriri sükûn”, “tevhidi tedrisat”, “misakı iktisat” şeklinde ayrı yazılmalıdır. Güncel Türkçede Takriri Sükûn “Huzurun Sağlanması Yasası (4 Mart 1925), tevhidi tedrisat “Öğretim Birliği Yasası” (3 Mart 1924), misakı iktisat “iktisat andı” demektir; ancak bu son kavram yerine 1. İktisat Kongresi (Şubat 1923) kavramının kullanılması daha doğru olur. Gelelim ‘muasırlaşma’ya. Yazar(lar)ın gözünden kaçmış olmalı; çünkü muasırlaşma da çağdaşlaşma demektir ve metinde çağdaşlaşma ve muasırlaşma yan yanadır.

Kazanımlar arasında anılan ve önemli olan “Harf İnkılâbı” anlatımıdır. İnkılap, bir kez daha vurgulayalım, devrim demektir. Bu bağlamda “Atatürk’ün millî kültür, millî kimlik oluşturmak amacıyla öncülük ettiği dil ve tarih çalışmalarına yer verilir” anlatımı yer almaktadır. Ele aldıkları konu gereği, yazar(lar)dan da Atatürk kadar olmasa da, Türkçe’ye duyarlılık göstermelerini ve nesnel bir bilinç oluşumuna katkı yapmalarını beklemek olağan sayılmalıdır.

Bu birimde kazandırılması öngörülen “değerler” arasında sayılan “demokrasi, saygı, bağlılık, eşitlik, sevgi, iktisat, estetik duyarlılık” kavramları doğru seçimdir; ancak “kanaat ve şükür” anlatımının bu değerler arasında ne işi var?

“Atatürkçülük ve Atatürk İlkeleri” adını taşıyan bölümde söz konusu ilkeler ya da kavramlar şöyle sıralanmaktadır: “Laiklik, cumhuriyet, millîyetçilik, halkçılık, inkılapçılık, jeopolitik, vicdan hürriyeti”. Yazım yanlışları bir yana, Atatürk ilkeleri arasında devrimcilik başta gelmesine karşın, Arapça “inkılapçılık” kavramında direnilmesi ve Atatürk ilkelerine yeni ilkeler katılması nasıl yorumlanabilir?

Bu bölümde laiklik ilkesinin “Laikliğin din ve vicdan hürriyeti açısından önemine değinilir. Atatürk’ün laiklik, dinî istismar ve taassup konularında düşüncelerine yer verilir” açıklaması yapılmaktadır. Laiklik, aklın her türlü bağımlılıktan kurtularak özgürleşmesi demektir; din ve vicdan özgürlüğünün güvencesidir. Bu bağlamda Atatürk’ün “en büyük tehlike” olarak gördüğü dinin siyasal amaçlara ulaşmak için araç durumuna getirilmesinin işlenmesi belirleyici önemdedir.

